

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ
PHÒNG THÔNG TIN-VĂN HÓA

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh St., Hà Nội
Tel: 831-4580 * Fax: 831-4601 * Email: irchano@pd.state.gov

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ TRONG CÁC CHÍNH SÁCH CỦA HOA KỲ
ĐỐI VỚI ĐÔNG Á**

James A. Kelly

*Trợ lý Ngoại trưởng Phụ trách Các Vấn đề Đông Á-Thái Bình Dương
Washington, DC, ngày 4/4/2002*

Tôi xin cảm ơn các bạn đã cho tôi cơ hội phát biểu tại Hội châu Á, một tổ chức có quá trình gắn bó lâu dài và đặc biệt với các vấn đề, văn hóa và người dân ở châu Á. Tôi xin cảm ơn Judy Sloan, Giám đốc Trung tâm Washington của Hội châu Á, nhất là về lời mời tôi tới đây ngày hôm nay.

Hội châu Á có một sự đóng góp quý báu trong việc giúp người dân Mỹ và châu Á hiểu biết lẫn nhau. Hoạt động của Hội trở nên cần thiết hơn bao giờ hết khi các quốc gia trên thế giới mong muốn hợp tác cùng nhau đối mặt với thách thức của chủ nghĩa khủng bố quốc tế.

Tổng thông tới châu Á

Tháng 10 năm ngoái, trong khi Hoa Kỳ đang tích cực xây dựng một liên minh chống khủng bố quốc tế và phát động Chiến dịch Tự do Bền vững, Tổng thống Bush rời nhiệm sở và bay tới Thượng Hải để tham dự cuộc họp thường niên của các nhà lãnh đạo APEC. Chuyến đi tại thời điểm căng thẳng đó thể hiện tầm quan trọng của châu Á đối với Hoa Kỳ. Cuộc họp APEC trở thành một diễn đàn về vấn đề nhận thức và phối hợp chống khủng bố. Tổng thống Bush phải hoãn lại các chuyến thăm theo kế hoạch tới Tokyo, Seoul và Bắc Kinh, nhưng ông quay lại châu Á ngay khi có cơ hội đầu tiên vào tháng 2.

Trong chuyến đi thứ hai, Tổng thống Bush đã có cơ hội đến thăm thủ đô của ba nước ở châu Á để tiếp tục và tăng cường những mối quan hệ cá nhân mà ông coi trọng, với Thủ tướng Koizumi, Tổng thống Kim Dae-Jung và Chủ tịch Giang Trạch Dân. Ông cũng tiếp xúc với Thủ tướng Chu Dung Cơ và Phó Chủ tịch nước Hồ Cẩm Đào trong thời gian ở Bắc Kinh.

Tổng thống đã cảm ơn các nhà lãnh đạo về sự hợp tác tuyệt vời mà chúng ta đã nhận được trong việc chống khủng bố. Nhưng chuyến đi của Tổng thống cũng củng cố rất rõ ràng chiến lược lớn hơn của chúng ta về chính sách đối ngoại đối với châu Á. Chuyến đi thể hiện mối quan hệ đồng minh căn bản lâu dài của chúng ta với Nhật Bản và Hàn Quốc, nó cũng phản ánh mong muốn của chúng ta về một đường hướng tích cực trong mối quan hệ phức tạp và luôn biến động của chúng ta với Trung Quốc. Tầm quan trọng của các quốc gia này đối với Hoa Kỳ không thể bị

đánh giá thấp. Vai trò của họ có ý nghĩa căn bản đối với nỗ lực của chúng ta trong việc duy trì hòa bình và an ninh ở Đông Á, khuyến khích sự phát triển dân chủ và xã hội dân sự và thúc đẩy phát triển kinh tế, cải cách và minh bạch hóa.

Chuyến thăm của Tổng thống khẳng định tiến bộ mà chúng ta đang đạt được trong những lĩnh vực này. Ví dụ, Trung Quốc hiện nay là một thành viên của WTO và đang ngày càng trở thành một bộ phận của nền kinh tế thế giới. Nhật Bản, dưới sự lãnh đạo can đảm của Thủ tướng Koizumi, đang giải quyết các vấn đề cải cách kinh tế. Và tại Hàn Quốc, ngoài sự phục hồi sức mạnh kinh tế, nền dân chủ sẽ lại được cổ vũ trong các cuộc bầu cử vào cuối năm nay.

Rất tiếc, tôi không có nhiều thời gian để đề cập hết tất cả những chủ đề mà Tổng thống đã nói tới ở châu Á hoặc chúng ta có quan tâm nhưng tôi xin chia sẻ cùng các bạn những suy nghĩ cá nhân về một số vấn đề nổi cộm trong chính sách của Hoa Kỳ ở Đông Á, trong đó có những vấn đề chúng ta đang tập trung sự chú ý như chống khủng bố, bán đảo Triều Tiên, những mối đe dọa xuyên quốc gia và tiềm năng hợp tác lớn hơn ở Đông Nam Á.

Sau sự kiện 11 tháng 9

Phản ứng của các quốc gia Đông Á trước thảm kịch ngày 11 tháng 9 và sự hợp tác của họ trong liên minh quốc tế chống khủng bố là đặc biệt hiếm có. Các đồng minh đáng tin cậy của chúng ta trong khu vực đã có phản ứng nhanh chóng. Australia là nước đi đầu với việc Thủ tướng Howard đến thăm Washington khi Lầu Năm Góc bị tấn công. Chúng ta nhận được một sự hỗ trợ chưa từng thấy và vô giá, đặc biệt là của Nhật Bản, Hàn Quốc và Australia. Philippin đã hợp tác chặt chẽ với các lực lượng của chúng ta để ngăn chặn các nhóm khủng bố tại nước này. Singapore và Thái Lan đã có sự giúp đỡ đặc biệt. New Zealand đã gửi quân tới Afghanistan và chúng ta rất vui mừng khi thấy Thủ tướng Clark đón nhận lời cảm ơn của Tổng thống Bush tại đây vào tuần trước. Sự phản ứng của Trung Quốc rất đáng khích lệ, góp phần hình thành nên một tinh thần hợp tác mới đối với Hoa Kỳ mà chúng ta hy vọng sẽ phát triển hơn nữa trong tương lai. Các bạn bè khác ở châu Á cũng đóng góp hào hiệp không kém, đáng chú ý là Malaysia với chiến dịch chống khủng bố gần đây của cảnh sát nước này và các nước khác ngỏ ý cho phép hạ cánh và bay qua lãnh thổ.

Hợp tác với Đông Á

Sau chuyến đi rất thành công của Tổng thống, chính phủ xác định sẽ hợp tác với Đông Á toàn diện hơn trước. Chúng ta muốn mở rộng hơn sự hợp tác đã có với các quốc gia Đông Á trong liên minh chống khủng bố và sử dụng sự hợp tác này để vượt qua mọi thách thức đối với tất cả các quốc gia trong thế kỷ mới.

Đông Á đang phát triển nhanh chóng và những mối đe dọa về an ninh đang ngày càng xuất phát từ phía các tổ chức phi quốc gia với những mối quan hệ với nhiều quốc gia. Những mối đe dọa này bao gồm, rõ nhất là khủng bố, ma túy, buôn lậu vũ khí, sự xuống cấp của môi trường, HIV/AIDS và các bệnh truyền nhiễm khác và nạn buôn người. Tiếp đó là sự gia tăng chênh lệch về phát triển kinh tế và chính trị và chất lượng cuộc sống giữa một số nước trong khu vực. Ví dụ, các bệnh truyền nhiễm là một vấn đề lớn và có nhiều khả năng trở thành một nạn dịch trong khu vực của chúng ta. Một ví dụ rõ ràng nữa là nạn buôn bán phụ nữ và trẻ em, với ba nước thành

viên ASEAN được liệt vào số những nước vi phạm nghiêm trọng nhất trong Báo cáo về Tình trạng Buôn người của năm trước.

Lịch sử đã minh chứng Hoa Kỳ đã đóng vai trò lãnh đạo trong phát triển kinh tế và an ninh quân sự trong khu vực. Ví dụ, Hàn Quốc đã từ một nước kém phát triển nhất thế giới, bị tàn phá bởi các cuộc chiến tranh và xung đột vũ lực liên tiếp và với một nền kinh tế nông nghiệp tự cung tự cấp, trở thành một quốc gia hiện đại với tầng lớp trung lưu chiếm đa phần và các thể chế kinh tế và chính trị ổn định. Người dân Hàn Quốc đã trở nên nổi tiếng nhờ sự thay đổi kỳ diệu này nhưng một phần trong sự thay đổi đó là nhờ vào liên minh an ninh, kinh tế và chính trị lâu dài của Hàn Quốc với Hoa Kỳ. Mặc dù không thể sao chép chính xác sự thần kỳ của Hàn Quốc, nhưng kinh nghiệm của nước này cũng cho chúng ta nhiều bài học.

Ở Bộ Ngoại giao, các đồng nghiệp của tôi và tôi trong Ban Đông Á hiện nay đang đặt câu hỏi là làm thế nào để ảnh hưởng ổn định của Hoa Kỳ có thể thúc đẩy sự thay đổi to lớn như vậy ở các nước khác trong khu vực, nhất là những nước nằm trong khu vực Đông Nam Á năng động nhưng hiện đang tụt hậu. Chúng ta hãy cùng xem lại chặng đường mà Hàn Quốc đã đi trong 40 năm qua.

Hàn Quốc: Qua một chặng đường dài

Hàn Quốc đã từ một nền kinh tế không phát triển trở thành một cường quốc công nghệ cao, cạnh tranh thành công trên thị trường quốc tế và được đánh giá cao là một đối tác thương mại và đầu tư của Hoa Kỳ. Hàn Quốc đã trải qua thời kỳ chính quyền không cho phép có sự chống đối và trở thành một nền dân chủ đa đảng với hệ thống tư pháp độc lập và một Quốc hội đầy quyền lực.

Nền dân chủ của Hàn Quốc phát triển, với việc đưa quân đội ra khỏi đời sống chính trị vào đầu những năm 90 của thế kỷ trước, dưới sự sắp đặt của Tổng thống Roh Tae-Woo vốn từng là một cựu tướng lĩnh quân đội. Ông cũng là người đã tận dụng thời cơ tổ chức Thế vận hội để mở ra những kế hoạch ngoại giao của Seoul. Tổng thống Kim Dae-Jung và người tiền nhiệm Kim Yong-Sam xứng đáng với uy tín có được do những hy sinh đặc biệt của họ và những rủi ro mà họ chấp nhận trên con đường đưa Hàn Quốc đến với dân chủ. Trong quá trình củng cố sự phát triển bền vững của nền dân chủ ở Hàn Quốc và đưa đất nước của ông qua khỏi những hiểm họa của cuộc khủng hoảng tài chính, chưa kể đến chính sách "Ánh Dương" dũng cảm của ông trong việc bắt tay với Bắc Triều Tiên, Kim Dae-Jung đã có một vị trí trong lịch sử của đất nước ông và của thế giới. Khi ông rời khỏi cương vị tổng thống trong 10 tháng nữa vào cuối nhiệm kỳ tổng thống năm năm của mình, ông để lại phía sau một nước Hàn Quốc dân chủ, vững mạnh và năng động.

Đại Hàn Dân Quốc hiện nay đang tiến thêm một bước trong quá trình dân chủ hóa bằng cách vươn ra ngoài biên giới của mình và đóng góp cho các nỗ lực quốc tế nhằm tăng cường các định chế dân chủ ở các nước khác. Hàn Quốc sẽ đăng cai tổ chức hội nghị quốc tế sắp tới của Cộng đồng các nền dân chủ vào tháng 11 năm nay, gửi quân tham gia lực lượng gìn giữ hòa bình ở Đông Timor vào năm ngoái và đang đảm nhận một vai trò to lớn tại Liên Hợp Quốc. Và cùng với Nhật Bản, Hàn Quốc sẽ đăng cai tổ chức Cúp bóng đá Thế giới lần đầu tiên ở châu Á.

Mặc dù Hàn Quốc có truyền thống văn hóa phong phú và trong nhiều giai đoạn lịch sử đã từng là một cường quốc lớn trong khu vực nhưng hầu như không thể tưởng tượng rằng họ chỉ mất hai thập kỷ để xây dựng nên các thể chế chính trị và kinh tế hiện đại. Sự chuyển biến này đã diễn ra như thế nào? Tôi cho rằng sự có mặt của Hoa Kỳ ở Hàn Quốc tạo điều kiện cho Hàn Quốc đạt được thành công của họ. Cam kết của Hoa Kỳ giữ vững nền độc lập và toàn vẹn lãnh thổ của Hàn Quốc có nghĩa là phải duy trì quân đội Hoa Kỳ - hiện nay vào khoảng 37.000 quân - tại Hàn Quốc để giúp bảo vệ một đồng minh phần đầu vì dân chủ, hòa bình và thịnh vượng. Nhưng không phải sự có mặt của quân đội chúng ta làm thay đổi ở Hàn Quốc mà sự có mặt của chúng ta đã cho họ "không gian" an ninh để phát triển những thể chế hiện đại của chính họ, những thể chế do người dân Hàn Quốc do họ và vì chính họ. Điều ngày càng trở nên rõ ràng là Hàn Quốc đại diện cho tương lai của bán đảo Triều Tiên.

Khi mà các cuộc bầu cử vào tháng 12 sẽ khẳng định và củng cố nền dân chủ ở Hàn Quốc, kết quả của các cuộc bầu cử sẽ phản ánh những tâm trạng đang biến đổi ở Hàn Quốc. Khi Tổng thống rời khỏi chính trường, một thế hệ lãnh đạo mới với những tầm nhìn mới về tương lai của Hàn Quốc sẽ tiến lên. Theo quy luật, nền dân chủ phát triển không thể định trước được và chúng ta cần nhắc nhở bản thân rằng lớp lãnh đạo kế tiếp của Hàn Quốc có thể muốn xây dựng lại mối quan hệ giữa họ và Hoa Kỳ theo những cách sẽ gây khó khăn cho vai trò truyền thống của chúng ta ở Hàn Quốc. Chúng ta sẽ theo dõi sát chiến dịch vận động bầu cử và dù kết quả như thế nào, chúng ta vẫn mong muốn hợp tác chặt chẽ với chính phủ mới của Hàn Quốc.

Nửa phía Bắc của Bán đảo

Nếu so sánh thì những thay đổi ở Hàn Quốc làm cho Bắc Triều Tiên trông thật cần cỗi và trì trệ. Bình Nhưỡng đã kìm hãm sự phát triển kinh tế và làm người dân chết đói trong khi xây dựng một lực lượng vũ trang hùng hậu và tự trang bị tên lửa và vũ khí hủy diệt hàng loạt, gây ra một sự đe dọa đối với Hàn Quốc và Hoa Kỳ. Tình hình này đặt Hàn Quốc trong tình trạng bị đe dọa quân sự thường xuyên, một trong những nước cuối cùng ở Đông Á đứng trước nguy cơ bị một nước khác tấn công.

Chúng ta tin rằng Bắc Triều Tiên sẽ tôn trọng những thỏa thuận cơ bản với Hàn Quốc - ví dụ, để hoàn thành việc xây dựng lại và nối lại tuyến đường sắt với Hàn Quốc. Chúng ta nghĩ rằng Bắc Triều Tiên cần ngừng các vụ bắn tên lửa đạn đạo nguy hiểm tới những nước đối thủ. Chúng ta cũng muốn giúp Bắc Triều Tiên giảm nhẹ những đau khổ mà họ đã gây ra cho người dân trong khi dành những nguồn lực hạn chế để xây dựng một bộ máy quân sự khổng lồ. Hơn thế nữa, chúng ta tin rằng Bắc Triều Tiên sẽ phản ứng tích cực trước chính sách "Ánh Dương" của Kim Dae-Jung vì một mối quan hệ phát triển hơn giữa Bắc Triều Tiên và Hàn Quốc. Và chúng ta hy vọng tuyên bố gần đây về sự sẵn lòng của Bắc Triều Tiên muốn khởi đầu lại quan hệ với Hàn Quốc và Nhật Bản sẽ cải thiện tình hình an ninh trên bán đảo Triều Tiên.

Như Tổng thống đã nói rõ ràng tại Seoul, chúng ta không muốn có sự thù địch với Bắc Triều Tiên và chắc chắn chúng ta không có ý định xâm lược Bắc Triều Tiên. Nhưng Tổng thống cũng tuyên bố tại Khu phi quân sự DMZ là "chúng ta không thể cho phép những chế độ nguy hiểm nhất trên thế giới đe dọa chúng ta bằng những loại vũ khí nguy hiểm nhất thế giới".

Chúng ta có thái độ kiên quyết với Bắc Triều Tiên; nhưng chúng ta cũng được động viên một cách thận trọng. Từ những mối quan hệ thường xuyên với Bắc Triều Tiên và Liên Hợp Quốc, chúng ta đã thấy có sự tiếp thu và quan tâm nhiều hơn đến việc mở rộng cuộc đối thoại. Chúng ta vui mừng thấy rằng các phái viên từ Nhật Bản và Hàn Quốc, các đối tác của chúng ta trong TCOG đang đến Bắc Triều Tiên và chúng ta hy vọng những mối quan hệ mới giữa Hàn Quốc và Hoa Kỳ cũng có thể phát triển. Tôi sẽ đi Tokyo vào ngày kia để tiếp tục quá trình điều phối TCOG với cuộc họp thứ hai của chúng ta trong năm nay.

Đồng thời, chúng ta tôn trọng Hiệp định khung năm 1994 giữa Bắc Triều Tiên và Hoa Kỳ về các cơ sở hạt nhân và năng lượng hạt nhân và bất chấp những khó khăn trong quan hệ với Bắc Triều Tiên, chúng ta tin vào sự đúng đắn của con đường chúng ta chọn. Chúng ta sẵn sàng tham gia đối thoại với Bắc Triều Tiên vào bất kỳ lúc nào, bất kỳ đâu và bất kỳ địa điểm nào. Chúng ta hy vọng rằng các sáng kiến Nam-Bắc gần đây biến thành cuộc đối thoại có kết quả, từ đó cải thiện tình hình trên bán đảo và quan hệ giữa những người dân của một đất nước bị chiến tranh chia cắt.

ASEAN

Cho phép tôi chuyển sang khu vực phía Nam của Đông Á, bao gồm những quốc gia ở Đông Nam Á và Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN). Với tổng dân số trên 500 triệu người, ASEAN có nhân lực và tài nguyên để trở thành một nhân tố lớn trên trường quốc tế. Tuy nhiên, vì nhiều lý do như cuộc khủng hoảng tài chính châu Á, chênh lệch về trình độ phát triển kinh tế và chính trị của các thành viên và việc thành viên lớn nhất của ASEAN là Indonesia phải bận tâm giải quyết những vấn đề trong nước, ASEAN không tương xứng với tiềm năng của mình.

Sự tồn tại của ASEAN phụ thuộc vào sự ổn định trong khu vực. Và thật vậy, Đông Nam Á đã trải qua chặng đường dài từ một khu vực bất ổn định, thường xuyên lộn xộn vào bốn thập kỷ trước. Với sự tồn tại của mình, ASEAN đã thay đổi căn bản và nâng cao tình hình an ninh của Đông Nam Á để trở thành một khu vực bao gồm những quốc gia sống trong hòa bình với nhau. Tuy nhiên, ASEAN phải đối mặt với những mối đe dọa xuyên quốc gia - từ khủng bố, ma túy, buôn người đến HIV/AIDS và các bệnh truyền nhiễm, và sự xuống cấp của môi trường. Một ASEAN hòa nhập, lành mạnh và vững chắc sẽ có sức mạnh thể chế để xử lý những mối đe dọa xuyên quốc gia. Nếu ASEAN không chia sẻ ý chí chính trị tập thể để giải quyết những mối đe dọa này, ASEAN sẽ không thúc đẩy được sự ổn định trong khu vực.

Để giúp ASEAN phát triển một cách tích cực, Hoa Kỳ cần hợp tác nhiều hơn với các thành viên ASEAN và với bản thân tổ chức này, và chúng tôi sẽ làm như vậy. Những gì mà chúng ta có thể sẵn sàng giúp đỡ ngay chính là sự có mặt của Hoa Kỳ trong khu vực. Với tôi, điều rất rõ ràng là các nước ghi nhận và đánh giá cao sự có mặt của Hoa Kỳ là có lợi cho khu vực và hỗ trợ cho tình hình an ninh chưa từng thấy trong khu vực. Chúng ta cần phát huy thiện chí này nhằm tăng cường các thể chế của ASEAN để các tổ chức có thể thúc đẩy sự thay đổi vì tương lai tốt đẹp hơn.

Hoa Kỳ đã luôn ủng hộ mạnh mẽ ASEAN, nhưng bây giờ là lúc cần phải làm nhiều hơn nữa. Các nước khác cũng vậy. Ví dụ như Trung Quốc đang đóng vai trò ngày càng tích cực trong việc mở rộng quan hệ thương mại với các nước ASEAN. Hơn thế nữa, hoạt động thương mại của Trung Quốc là dấu hiệu cho thấy niềm tin vào tương lai của khu vực. Giống như các công ty

nước ngoài hoạt động trong ASEAN, các công ty của Trung Quốc có quyền hợp pháp và bình đẳng với các công ty Hoa Kỳ về các cơ hội thương mại và đầu tư. Người Mỹ phải hiểu rằng các nước ASEAN có nhiều phương án lựa chọn - một nước lớn là Trung Quốc - và chúng ta phải tham gia tới mức tối đa khi có cơ hội để duy trì ảnh hưởng của mình trong việc phát triển thương mại và công nghiệp trong ASEAN.

Thương mại là nền tảng của quan hệ giữa chúng ta và khu vực ASEAN. ASEAN là thị trường nước ngoài lớn thứ ba sau NAFTA và Nhật Bản. Hoa Kỳ xuất khẩu hàng hóa trị giá 43 tỷ đô-la vào năm ngoái sang các nước ASEAN và nhập khẩu 76 tỷ đô-la trị giá hàng hóa. Trong khi các quốc gia ASEAN phát triển, thì vẫn có tiềm năng to lớn cho việc phát triển mối quan hệ thương mại với Hoa Kỳ và các công ty Hoa Kỳ. Thực hiện đầy đủ Hiệp định Tự do Thương mại ASEAN (AFTA) sẽ thu hút hoạt động thương mại đến khu vực đó của châu Á, khuyến khích cải cách kinh tế, củng cố sự có mặt về thương mại của Hoa Kỳ, và giúp cân đối các luồng thương mại và đầu tư vào châu Á để một nước không dùng sức mạnh kinh tế đang lên của mình để chi phối tình hình khu vực.

Một ASEAN mạnh hơn có những sức mạnh kinh tế để quyết định tương lai của họ và vì lý do đó, Hoa Kỳ hoàn toàn ủng hộ kế hoạch của ASEAN về AFTA. Chúng tôi đang thương lượng riêng rẽ về một hiệp định thương mại tự do với Singapore, một thành viên ASEAN, và đang xem xét cách thức đẩy mạnh thương mại trong khu vực.

ASEAN cũng chia sẻ những quan ngại về khủng bố và hứa hẹn sẽ trở thành một diễn đàn rất hữu ích cho việc xây dựng chiến lược chống khủng bố của khu vực. Các thành viên ASEAN nhanh chóng hưởng ứng các nỗ lực nhằm xây dựng một liên minh chống khủng bố chống al-Qaeda. Họ cần được liên tục thông báo để xác định và tiêu diệt các trại huấn luyện khủng bố có thể đang tồn tại hoặc cố gắng bắt rễ tại các nước này. Chúng ta phấn khởi thấy rằng các thành viên ASEAN đang ngày càng chia sẻ thông tin tình báo về chống khủng bố. Thông qua sự phối hợp tốt hơn về chống khủng bố mà các nước ASEAN đi đầu trong cuộc chiến chống khủng bố sẽ có thể chiến thắng trong trận chiến này.

Ngoài các lo ngại về khủng bố, chúng ta công nhận rằng ASEAN có tiềm năng để trở thành một kênh thông tin để qua đó chúng ta trao đổi những vấn đề cùng quan tâm như nạn buôn người, ma túy và vũ khí bất hợp pháp, và các vấn đề khác cũng đe dọa sự ổn định của khu vực.

Chúng ta không có ý định thiết lập các liên minh chính thức mới ngoài những gì mà chúng ta đang có với từng nước ASEAN. Vì liên minh của chúng ta với Hàn Quốc vẫn chỉ là một khía cạnh trong một mối quan hệ đặc biệt, chúng ta cũng hy vọng rằng những mối quan hệ của chúng ta với ASEAN nói chung và từng nước ASEAN sẽ phát triển tốt đẹp, dẫn đến những quan hệ hợp tác khu vực và song phương cùng có lợi.

Cuối cùng, chúng ta có những quan tâm nghiêm túc về vấn đề nhân quyền ở một số nước thành viên ASEAN, như trình bày trong Báo cáo Nhân quyền và Báo cáo Thường niên về Nạn buôn người của Bộ Ngoại giao. Cho đến nay, nhân quyền chưa từng là một vấn đề nghị sự lớn của ASEAN một phần là vì lo ngại về sự can thiệp vào vấn đề nội bộ của các thành viên. Các tổ chức khác trong khu vực đã tạo ra các cơ chế nhân quyền để giúp các thành viên giải quyết các vấn đề khó khăn này. Chúng ta ủng hộ những nỗ lực liên tục của ASEAN trong việc thành lập ủy ban

Nhân quyền ASEAN và chúng ta đã yêu cầu Quỹ châu Á hỗ trợ ASEAN về cơ chế này. Tôn trọng những chuẩn mực chung cơ bản về nhân quyền là một phần không thể thiếu trong chính sách ngoại giao của Hoa Kỳ và mang lại lợi ích cho mọi công dân trên thế giới.

Các vấn đề của các nước ASEAN

Trong khi chúng ta không ngại đối mặt với thách thức trong việc giúp ASEAN phát huy tối đa tiềm năng của mình, chúng ta có những vấn đề song phương thường xuyên với một số chính phủ trong khu vực, đòi hỏi sự quan tâm và giải quyết ngay.

Myanmar

Những lo ngại lớn nhất của chúng ta trong quan hệ với ASEAN chính là với Myanmar, một trong những thành viên mới nhất và kém phát triển nhất của ASEAN. Các vấn đề của Myanmar ngày càng lan ra ngoài biên giới, đặc biệt là tràn vào Thái Lan, và đang là nhân tố gây bất ổn định trong tiểu vùng này. Hoạt động sản xuất và buôn bán ma túy ở Myanmar, đặc biệt là chất methamphetamines, đang hủy hoại cuộc sống và tấn công nền tảng xã hội của nước láng giềng Thái Lan. Việc liên tục đàn áp các dân tộc thiểu số gây ra cảnh những người tị nạn chạy sang Thái Lan, Ấn Độ, và Bangladesh và gây ra cuộc khủng hoảng của hàng trăm nghìn người bị ly tán ở Myanmar. Chính phủ Myanmar lưỡng lự trong việc giải quyết các vụ vi phạm lao động cưỡng bức tràn lan và không đồng ý với các yêu cầu của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) là những lo ngại chính về nhân quyền.

Chúng ta phấn khởi trong năm ngoái khi thấy rằng chính quyền Myanmar khởi xướng các cuộc hội đàm với phe dân chủ đối lập do Aung San Suu Kyi và Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ đứng đầu. Những cuộc tiếp xúc này dẫn đến việc trả tự do cho hàng trăm tù chính trị và mở cửa trở lại các văn phòng của Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ, và sau 18 tháng tiến trình này đã chuyển từ giai đoạn xây dựng niềm tin sang giai đoạn chuyển biến về chất. Đây là thời điểm chứng kiến những kết quả thật sự ở Rangoon.

Đặc phái viên của Liên Hợp Quốc ở Myanmar, Đại sứ Razali, người đã hoàn thành công việc thật tuyệt vời, có kế hoạch đến Myanmar vào ngày 19/3. Vì nhiều lý do mà chúng tôi không được biết, chuyến đi bị hoãn lại. Có vẻ như xuất hiện một số vấn đề không minh bạch về quyền lực chính trị ở Myanmar và chuyến đi của Đại sứ Razali sẽ được lùi lại. Tuy nhiên, tình hình không rõ ràng này đang gây rắc rối và nhiều người trong số chúng ta không hài lòng về tốc độ chậm chạp của quá trình hòa giải. Myanmar cần giải quyết các vấn đề nhanh hơn.

Chuyến đi của Đại sứ Razali sẽ là một cơ hội để Myanmar cho cộng đồng quốc tế thấy sự thành thật của họ về cải cách và hòa giải dân tộc, và thực hiện một số hành động mà họ đang nhắc đến như phóng thích cho bà Aung San Suu Kyi vào một thời điểm nào đó.

Các nước khác

Có những mối quan ngại khác cũng cần được giải quyết.

Việt Nam cần phải đẩy nhanh và ngay lập tức các cải cách kinh tế và tài chính. Các nhà đầu tư nước ngoài cần được đảm bảo rằng hệ thống luật lệ và quy định của Việt Nam sẽ bảo vệ đầu tư của họ. Hiệp định thương mại song phương của chúng ta đã lật sang trang mới trong quan hệ của chúng ta với Việt Nam. Tôi hy vọng rằng cả hai nước có thể tận dụng Hiệp định này để phát triển những quan hệ thương mại mới và vững chắc hơn. Phần lớn những người Mỹ, nhất là cộng đồng Việt kiều đông đảo ở Hoa Kỳ, sẵn sàng bỏ qua quá khứ và tiến lên phía trước. Giải quyết vấn đề POW/MIA một cách xây dựng cũng sẽ giúp quá trình này tiến triển. Chúng ta hy vọng rằng Việt Nam sẽ ngày càng hội nhập hơn với cộng đồng quốc tế và tuân thủ những chuẩn mực quốc tế, bao gồm các công ước về nhân quyền và đối xử với người tị nạn.

Tại Philippines, đối tác chính của chúng ta trong cuộc chiến chống khủng bố, chúng ta đang tiếp tục hợp tác quân sự mạnh mẽ với các lực lượng vũ trang sau một thời gian kể từ lúc đóng cửa các căn cứ quân sự vào năm 1992. Để quan hệ của chúng ta phát huy hết tiềm năng, những diễn biến tích cực này cần tương xứng với tiến bộ trong lĩnh vực cải cách kinh tế. Tôi rất vui mừng về sự quyết tâm của Tổng thống Macapagal-Arroyo khi coi cải cách kinh tế và quản lý tốt là các ưu tiên. Tôi hoan nghênh các nỗ lực của bà và tôi khuyến khích bà hãy tiến lên.

Sau cùng, quan hệ của chúng ta với Campuchia bị lung lay vì các sự kiện vào năm 1997, nhưng đã có những cải thiện trong thời gian gần đây. Campuchia đã ký một hiệp định thương mại mới với Hoa Kỳ để bảo vệ nhân quyền. Họ đã chọn hướng đi đúng trong việc từ bỏ các nghĩa vụ theo Công ước về Người tị nạn năm 1951. Chúng ta cần khuyến khích quá trình phát triển dân chủ ở Campuchia và chúng ta hối thúc Liên Hợp Quốc và Chính phủ Campuchia nói lại các cuộc đàm phán nhằm thành lập một Tòa án xét xử Kh'mer đỏ có hiệu lực và uy tín.

Kết luận

Những vấn đề khó khăn này cho thấy quá trình hội nhập là một con đường dài và gian nan ở phía trước ASEAN. Hoa Kỳ sẵn sàng hợp tác với ASEAN trong sự phát triển của tổ chức này. Chúng ta có thể đóng một vai trò quan trọng trong việc giúp quá trình này tiến triển theo hướng phát triển kinh tế và thịnh vượng, và phát triển các thể chế chính trị có trách nhiệm và dân chủ.

Cũng như với Đông Bắc Á, sự ổn định mà Hoa Kỳ mang lại cho Đông Nam Á không chỉ là một sự ổn định trong cân bằng và nguyên trạng mà là một sự ổn định do chúng ta cùng xây dựng nên, trong đó đánh giá cao tính sáng tạo, hiệu quả và tự do. Đây là một mô hình năng động - giống như mô hình chúng ta thấy ở Hàn Quốc.

Cuối cùng, tôi tin tưởng rằng quá trình này trong ASEAN sẽ tạo ra một chính sách nhằm giải quyết các yêu cầu bức thiết bên trong của mười nước thành viên, tính toán những lợi ích của ASEAN với bên ngoài tại các diễn đàn quốc tế và thiết lập một không gian rộng lớn và ổn định tại Đông Nam Á như được hình dung tại thời điểm thành lập ASEAN 34 năm về trước.

Cảm ơn quý vị đã chú ý theo dõi. Tôi xin vui lòng trả lời các câu hỏi của quý vị.